

Kotona asumista tukevat teknologiat ikäihmisille (KATI) –viitearkkitehtuuri: Tietoarkkitehtuuri ja tulevaisuuden näkymät

Marketta Niemelä, johtava konsultti (FT), NHG

THL:n sote-tietoarkkitehtuurin ohjausryhmän kokous 12.12.2023

KATI-viitearkkitehtuurin tavoitteet ja pääsisältö

- Viitearkkitehtuurin tavoitteet

- Edistää kotona asumista tukeviin teknologioihin liittyvien toimintamallien kehittämistä ja käyttöönottoa hyvinvointialueilla
- Yhtenäistää toimintamalleja alueiden välillä
- Tukea palvelujen ja teknologioiden yhteensopivuutta ja integroimista saumattomaksi palvelukokonaisuudeksi
- Helpottaa käyttöönottoon liittyvää yhteistyötä, kuten yhteisten ratkaisujen hankintaa, tietojen siirtymistä ja kokemuksista oppimista
- Tukea hyvinvointialueita ja muita toimijoita puuttumatta alueellisiin menettelyihin ja tapoihin järjestää ja tuottaa palvelut
- Tukea sekä ikääntyneen itsenäistä teknologian käyttöä että teknologian hyödyntämistä palveluissa

- Sisältö

- Kotona asumista tukeva teknologia ja toimintamallit
  - o Kansallinen KATI-toimintamalli
  - o Teknologiaratkaisut kotona asumisen tueksi
- Periaatetaso
- Toiminta-arkkitehtuuri
- Tietoarkkitehtuuri
- Tietojärjestelmäarkkitehtuuri
- Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

Työryhmä:

Marketta Niemelä, STM

Jouni Kaartinen, VTT

Timo Siira, NHG

Emma Niskasaari, NHG

Heidi Anttila, THL

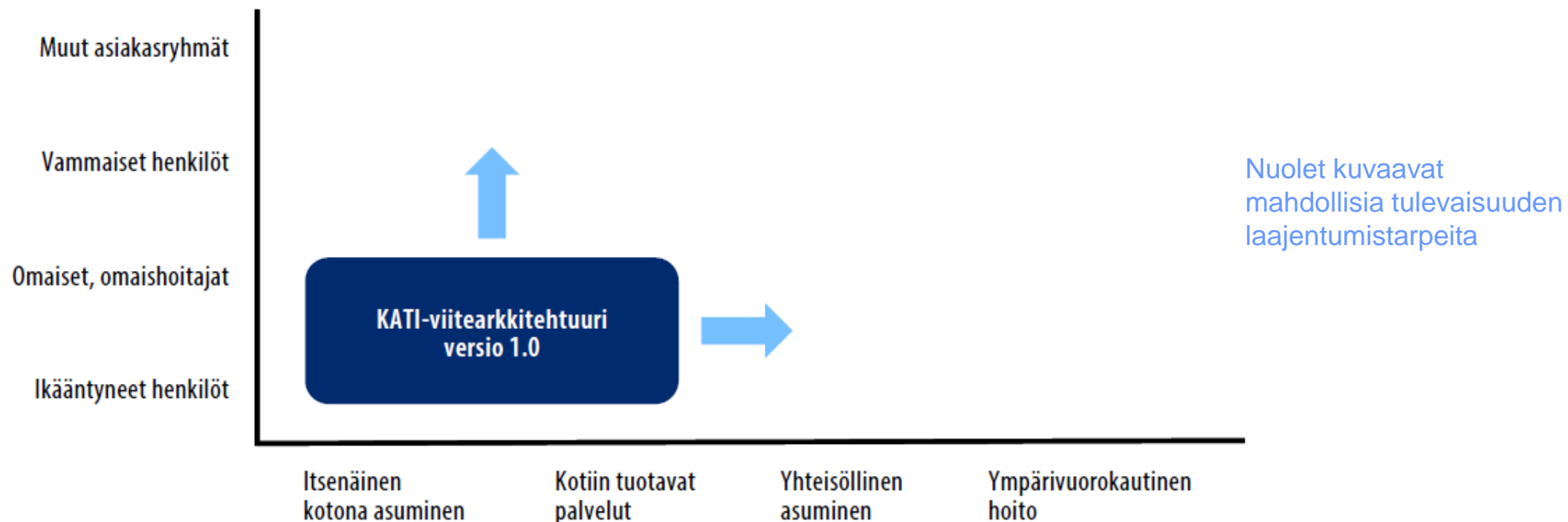
Riikka Vuokko, STM

Niemelä, M., Kaartinen, J., Siira, T., Niskasaari, E., Anttila, H. & Vuokko, R. 2023. Kotona asumista tukevat teknologiat ikäihmisille: KATI-viitearkkitehtuuri. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2023:32.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8664-0>

Kuvio 1. KATI-viitearkkitehtuurin kohdistuminen ja rajaukset

- KATI-viitearkkitehtuuri kuvaa miten teknologiaratkaisuja voidaan hyödyntää ikääntyneiden henkilöiden kotona asumisen tukena sekä itsenäisessä kotona asumisessa että kotiin tuotavien palvelujen asiakkaana

Kotiin tuotavat palvelut KATI-viitearkkitehtuurissa

- Kotiin tuotavat palvelut:
  - Sosiaalihuoltolain mukaiset kotiin annettavat tukipalvelut:
    - Itsenäistä asumista ja hyvinvointia tukevia palveluja, kuten ateriat-, vaatehuolto- ja siivouspalveluja
    - Teknologian rooli vielä vähäinen
  - Kotihoito
    - Merkittävä teknologiasta hyötyjä
    - Asiakkaan yksilöllisen tarpeen perusteella kotihoitoon voi kuulua myös kotisairaanhoido
  - Muut kotiin annettavat palvelut
    - Esim. turvapalvelu
  - Terveystuottolain mukainen kotona tehtävä teknologia-avusteinen lääkinällinen kuntoutus
  - Myös vammaispalvelulain mukaiset kodin muutostyöt on hyvä huomioida teknologia-avusteisissa palveluissa toteuttaessa

Kuvio 2. Arkkitehtuurikuvauksen JHS-viitekehys

Periaatteellinen taso	a) Strategiat	b) Kehittämisvaatimukset ja tavoitteet	c) Sidosarkkitehtuurit	d) Rajaukset ja reunaehdot
	e) Kyvykkyydet	f) Arkkitehtuuriperiaatteiden kuvaus	g) Tietoturva- ja integraatio-periaatteiden kuvaus	h) Lainsäädäntö
	Toiminta-arkkitehtuuri	Tietoarkkitehtuuri	Tietojärjestelmäarkkitehtuuri	Teknologia-arkkitehtuuri
Käsitteellinen taso	Toimijat	Käsitteet ja käsitemalli	Tietojärjestelmäpalvelut	Standardisalkku
	Toimijoiden välinen vuorovaikutus	Päätietyryhmien kuvaus		Kotona asumista tukevat teknologiat
	Palvelukartta			
Looginen taso	Prosessien kuvaus	Loogiset tietovarannot	Looginen järjestelmäjäsennys	
	KATI-toimintamalli	Tietovirtakuvaus	Kerroskuvat	
			Liittymät ja rajapinnat	
Fyysinen taso				

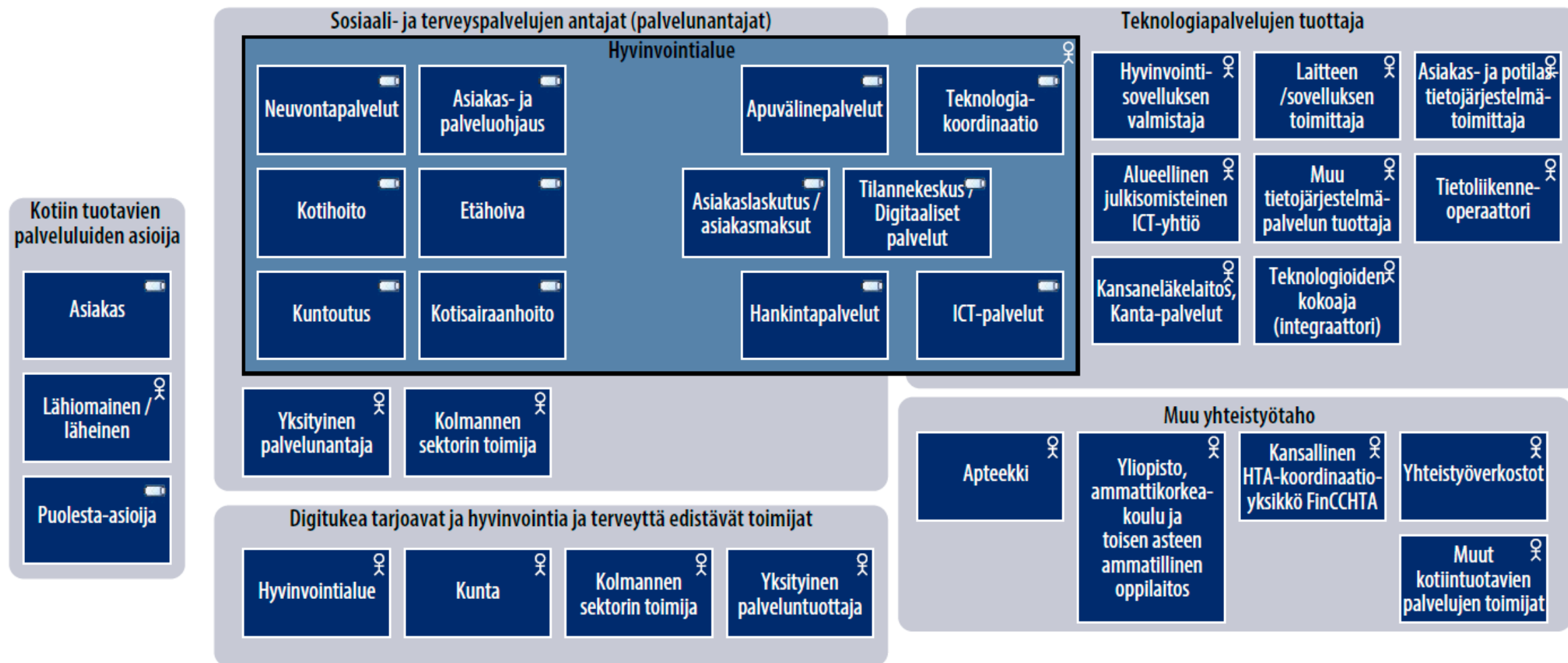
Toiminta-arkkitehtuuri

Kuvio 5. Teknologian itsenäisen käytön toimijat

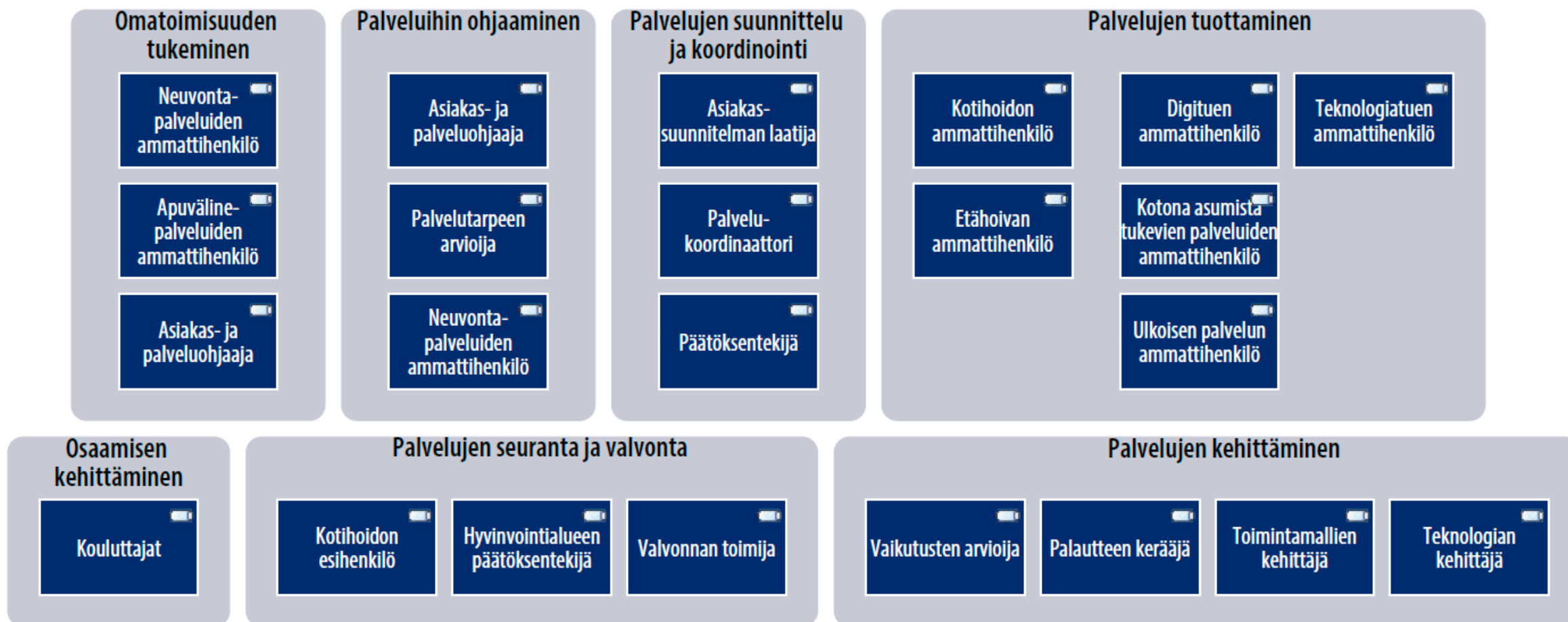

Kuvio 6. Kotiin tuotavien palvelujen toimijat

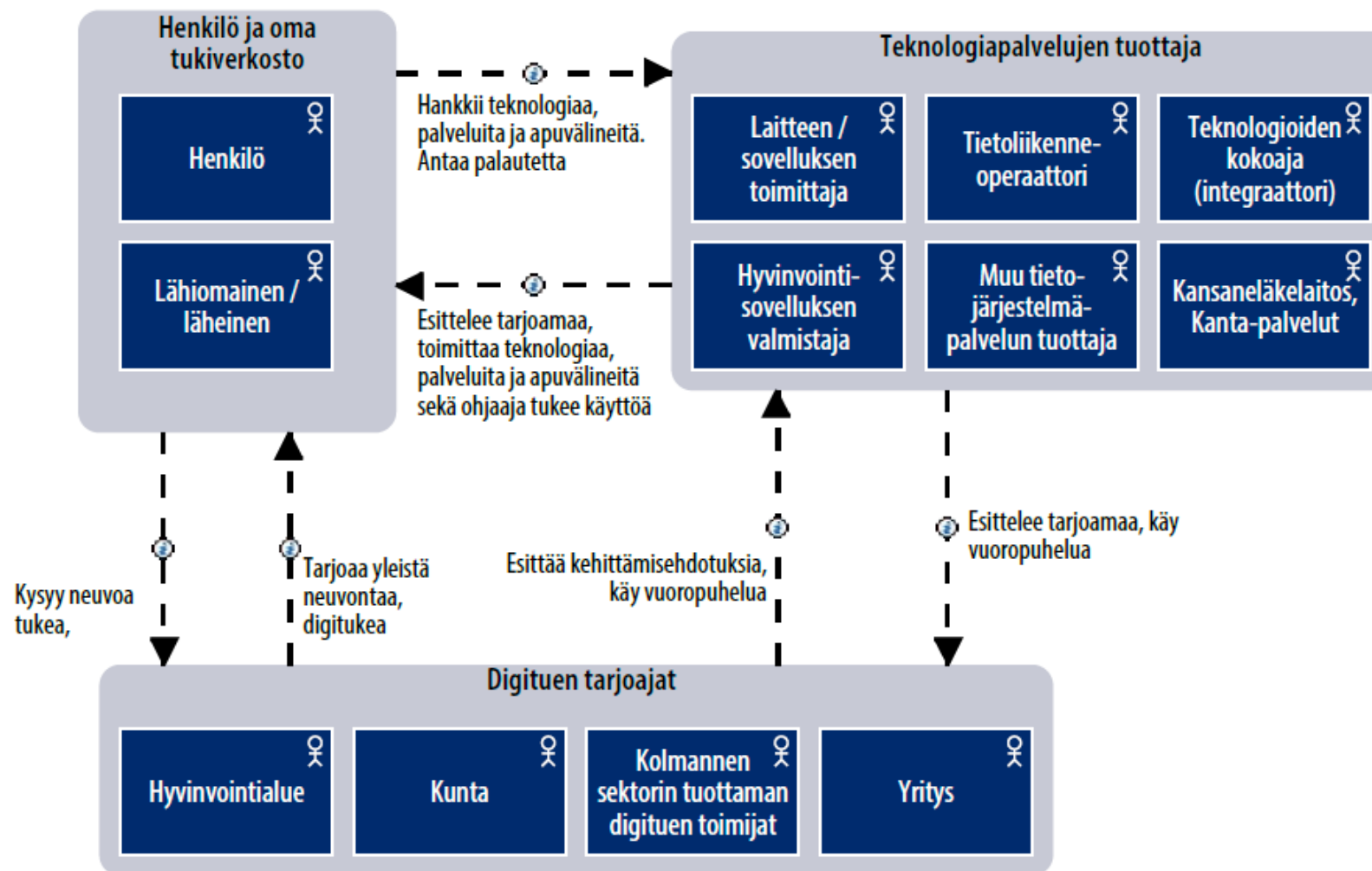
Kuvio 7. Hyvinvointialueen toimijoiden ammattiroolit

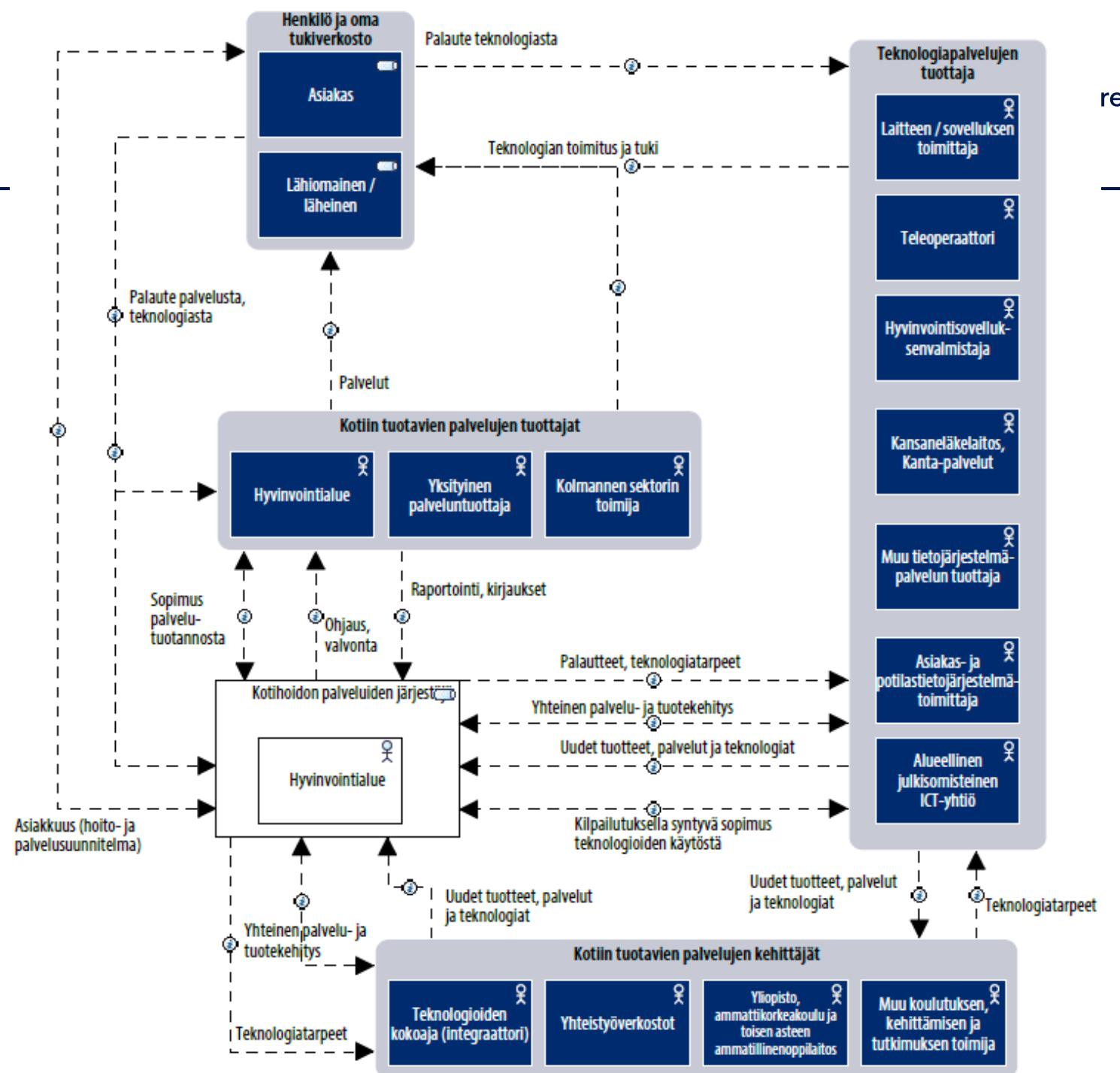
Kuvio 8. Asioivien henkilöiden roolit

Kuvio 9. Vuorovaikutus toimintakyvyn itsenäisen ylläpidon vaiheessa

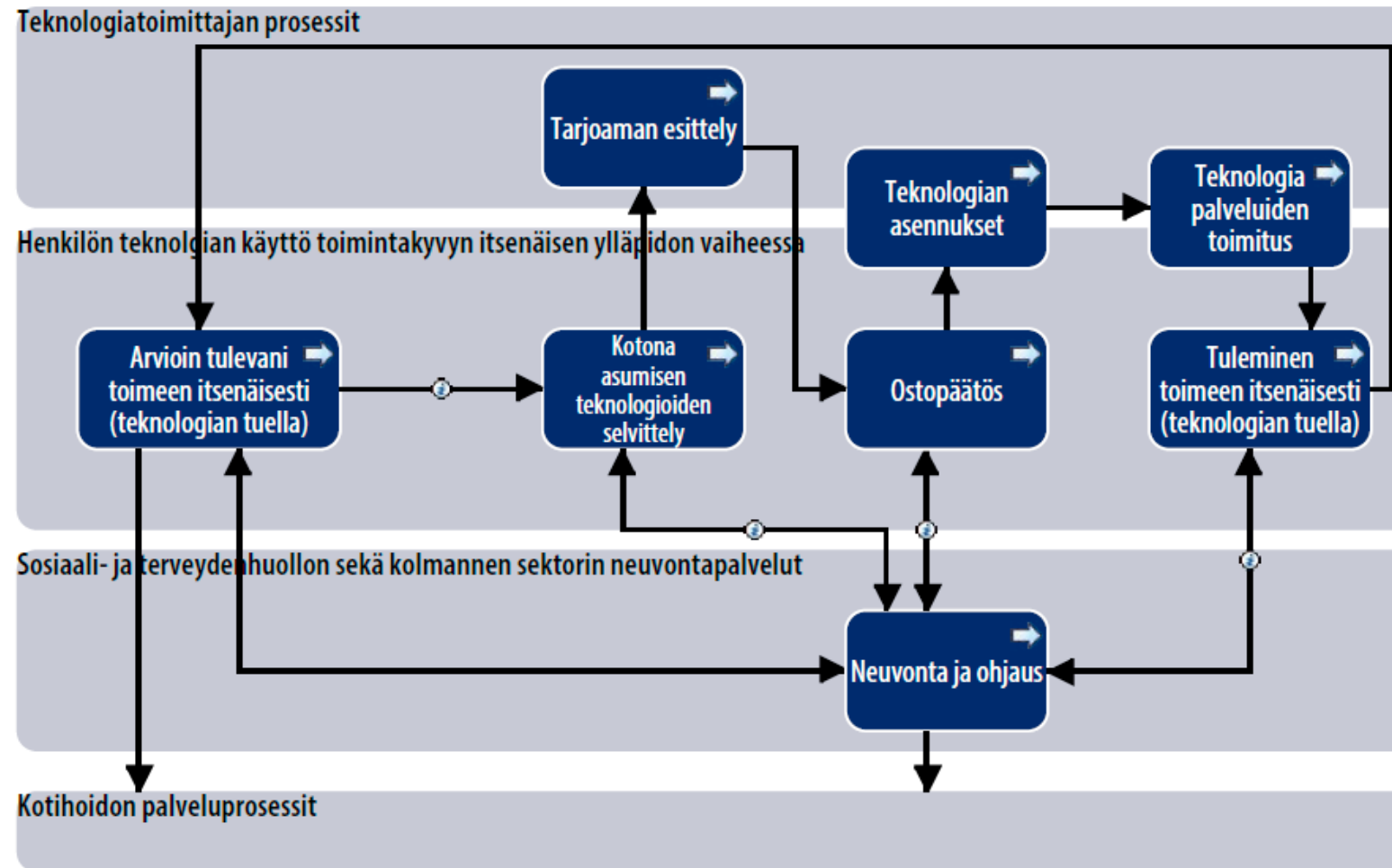

Kuvio 10. Vuorovaikutus kotihoidon asiakkuudessa

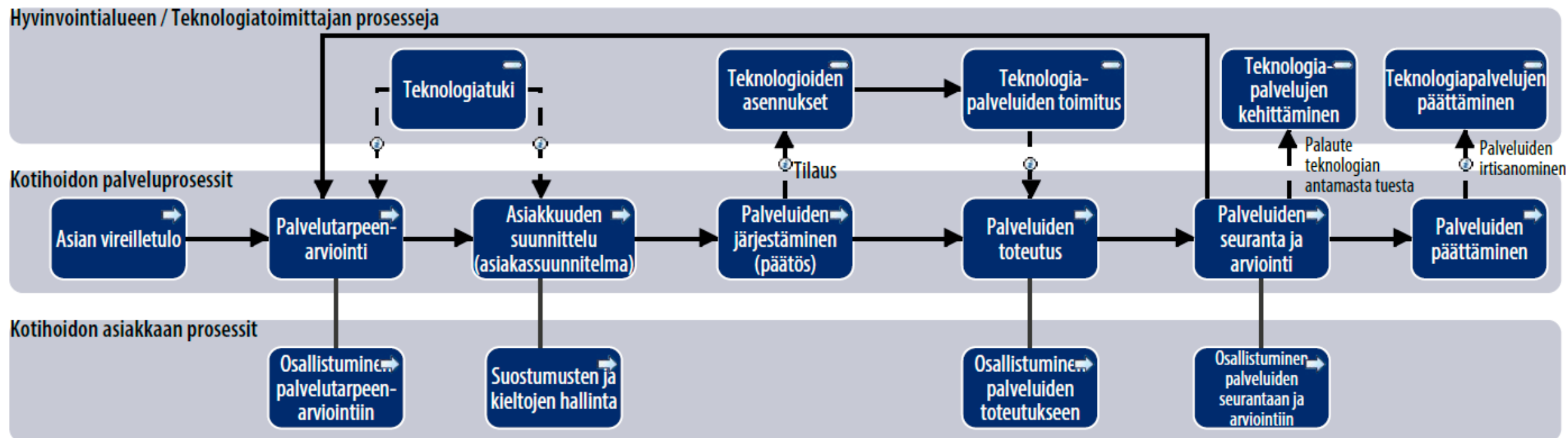

re

Kuvio 11. Toimintakyvyn itsenäisen ylläpidon teknologiatuettu prosessi

Kuvio 12. Kotihoidon asiakkuuden teknologiatuettu prosessi

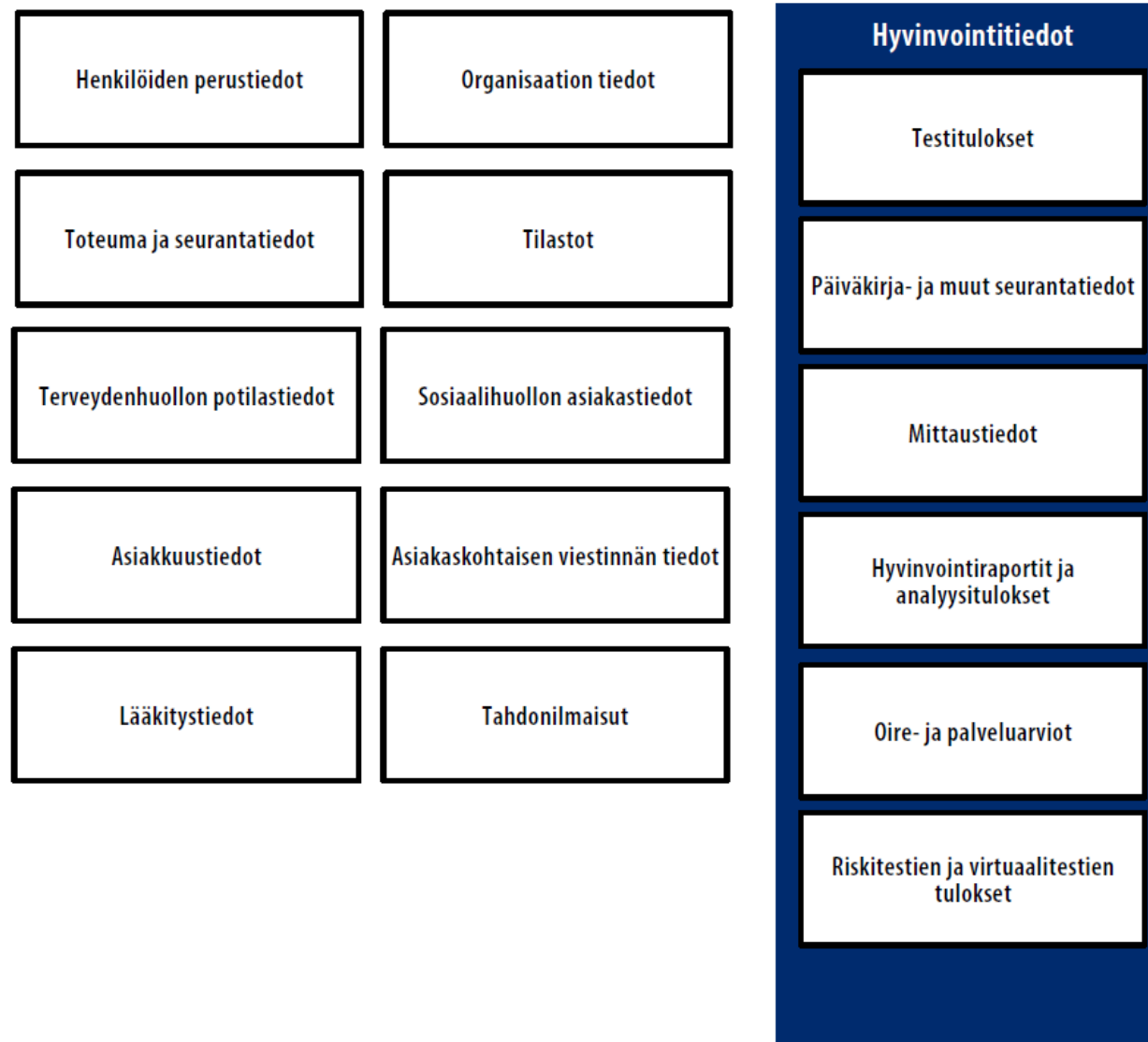

Tietoarkkitehtuuri

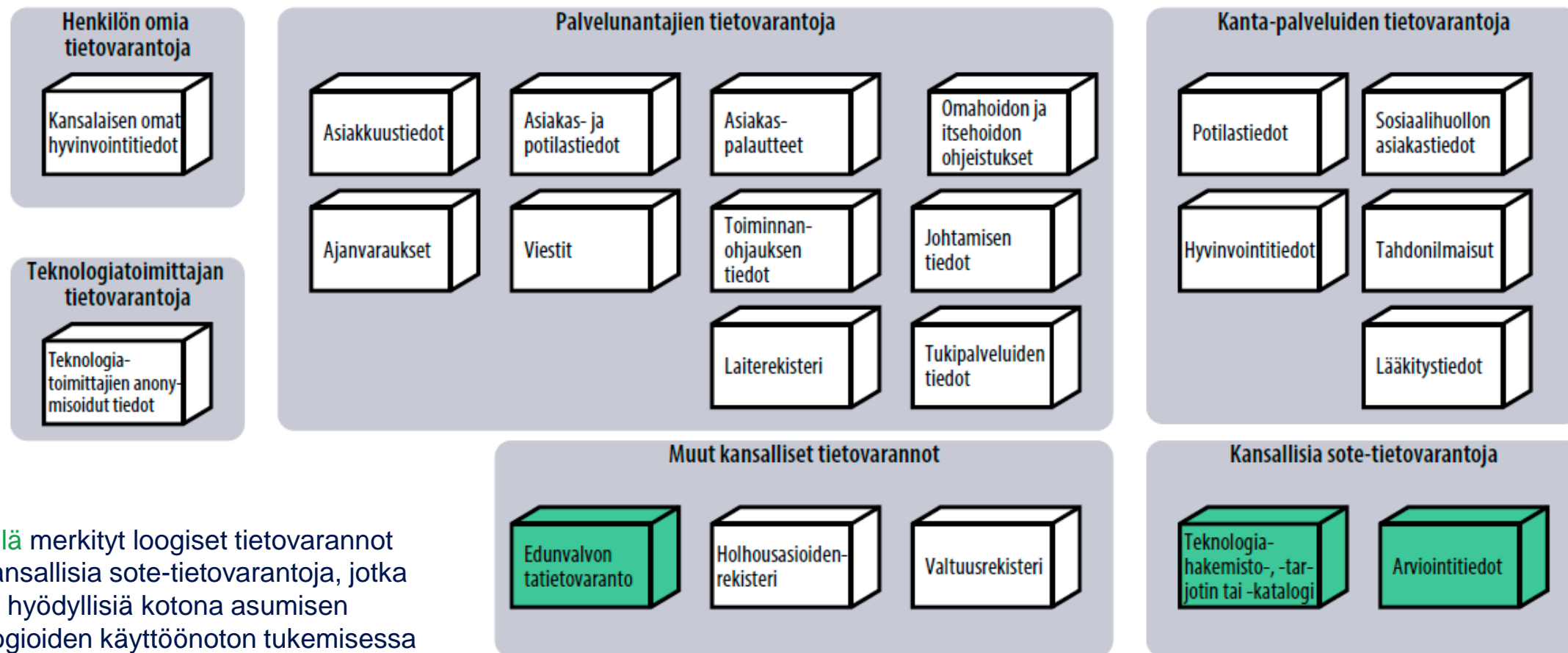
Kuvio 13. Päätietyhmät

- Asiakas- ja potilastietoarkkitehtuurin mukaiset päätietyhmät
- Hyvinvointitiedot (teknologian itsenäinen käyttö)

Kuvio 14. Loogiset tietovarannot

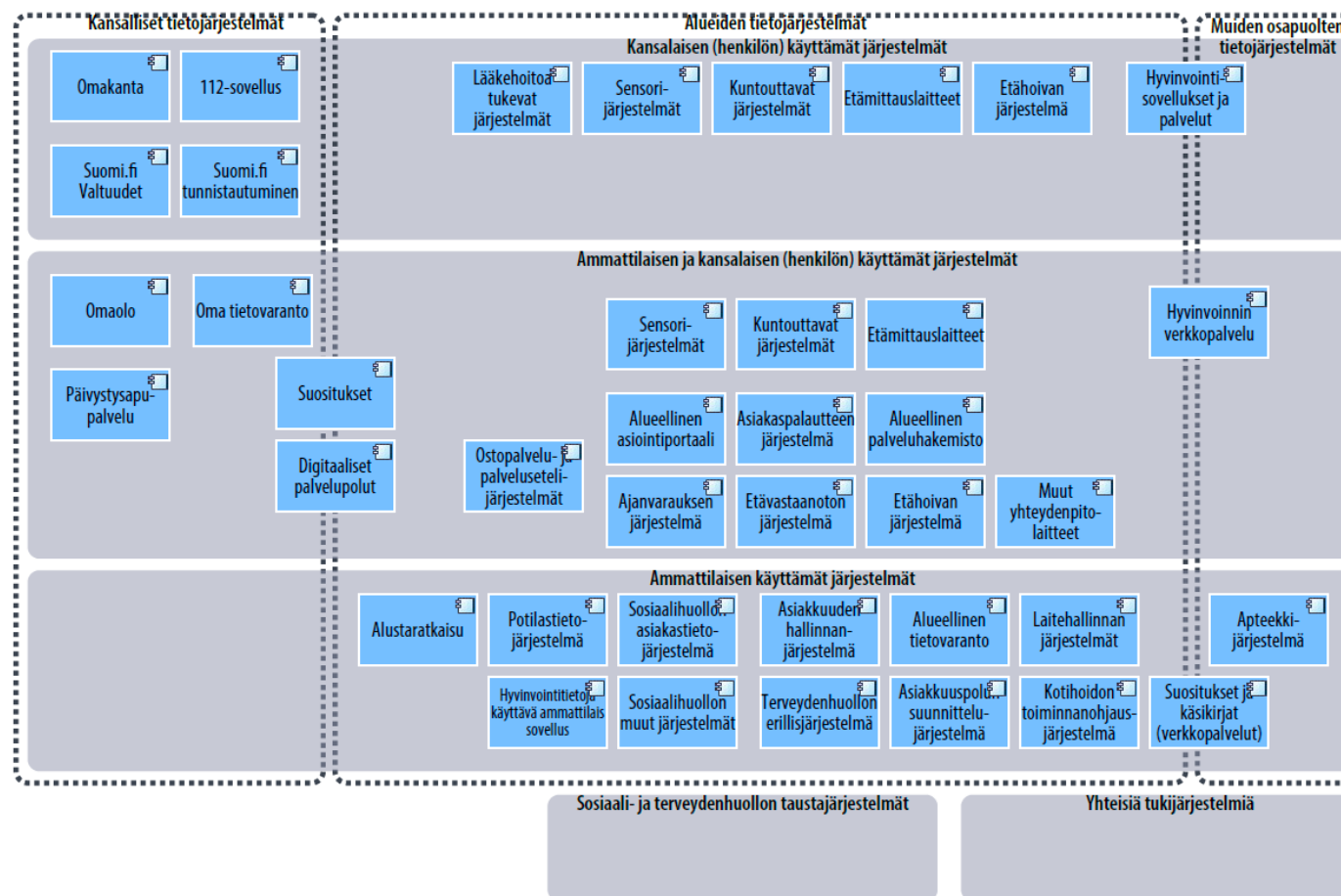
- **Vihreällä** merkityt loogiset tietovarannot ovat kansallisia sote-tietovarantoja, jotka olisivat hyödyllisiä kotona asumisen teknologioiden käyttöönoton tukemisessa

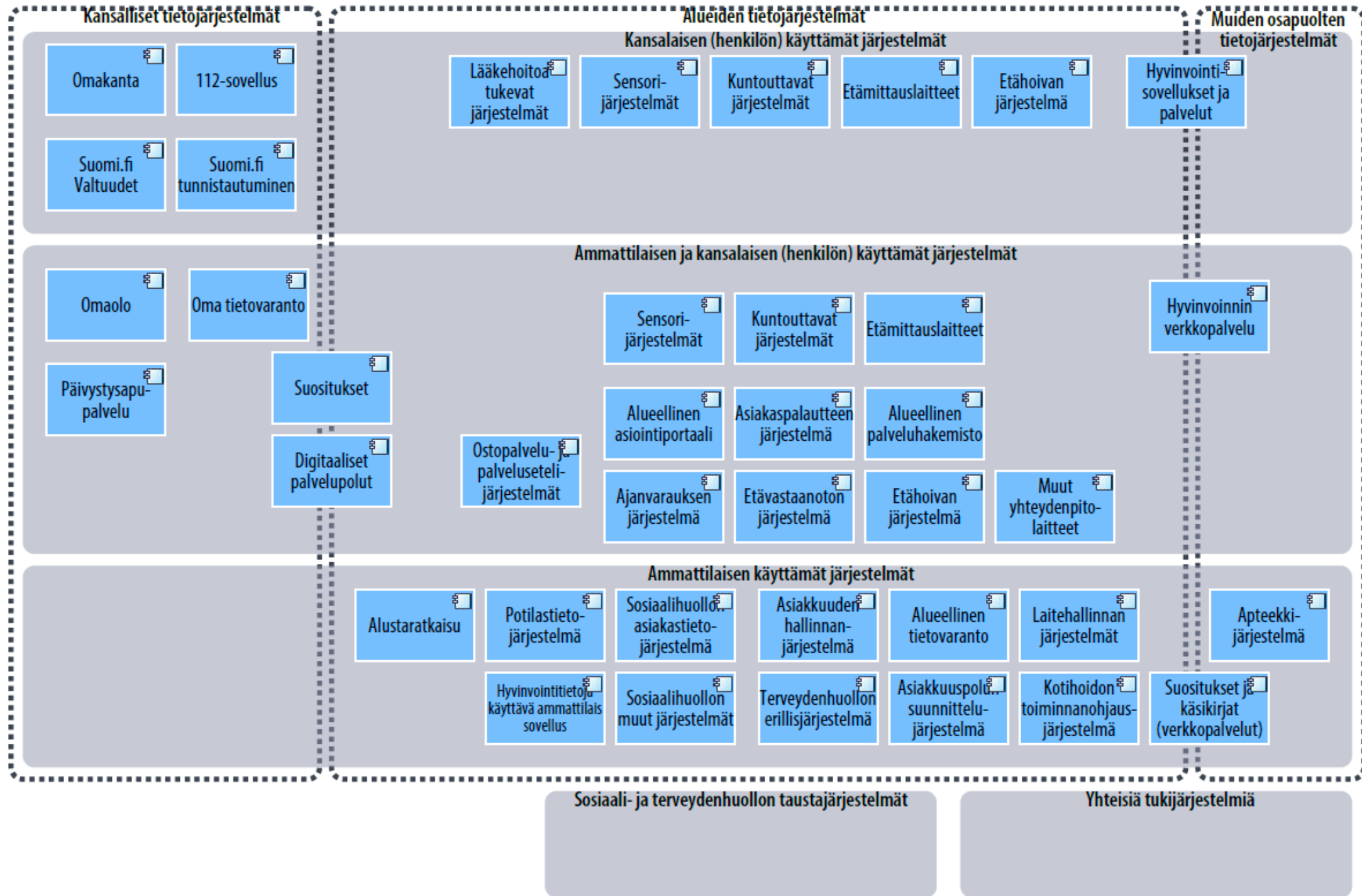
Tietojärjestelmäarkkitehtuuri

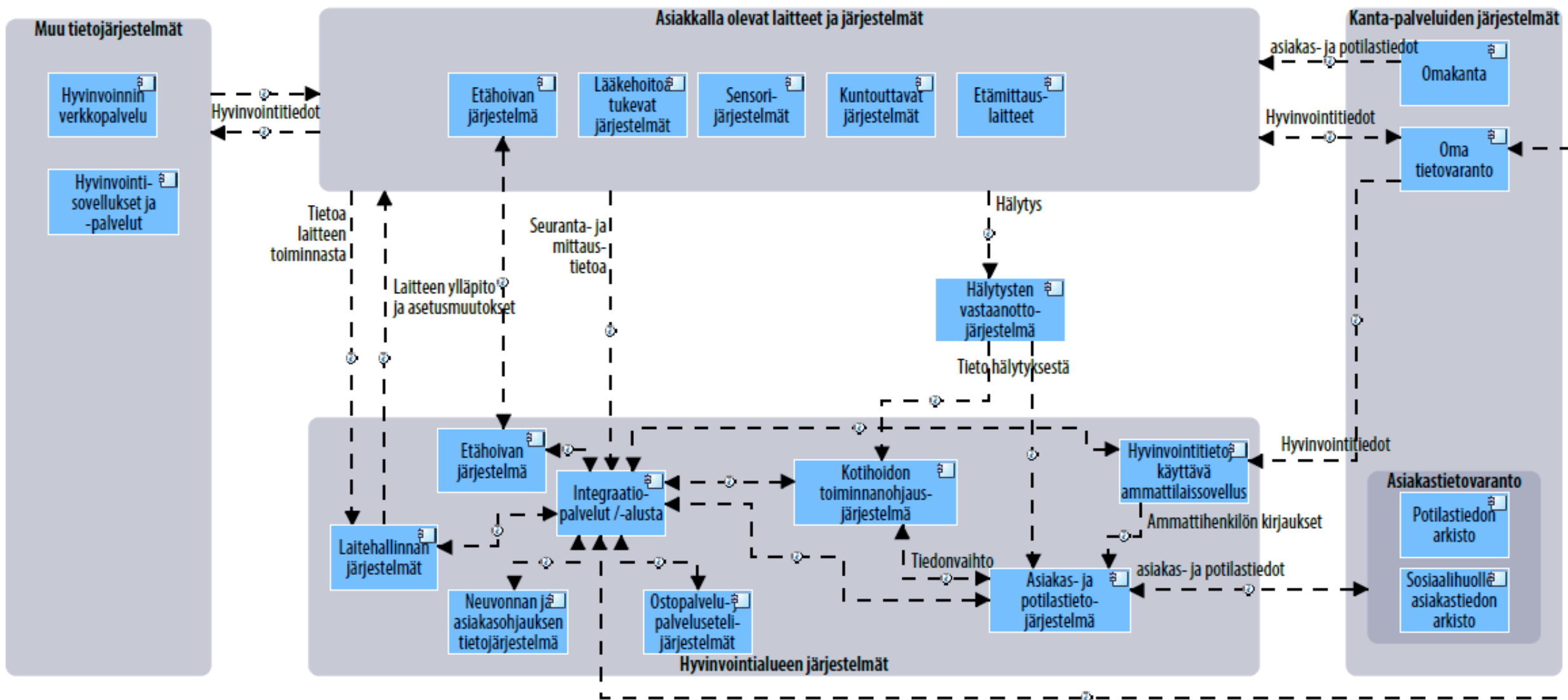
Kuvio 15. Tietojärjestelmäjäsennys

Isompana seuraavalla dialla

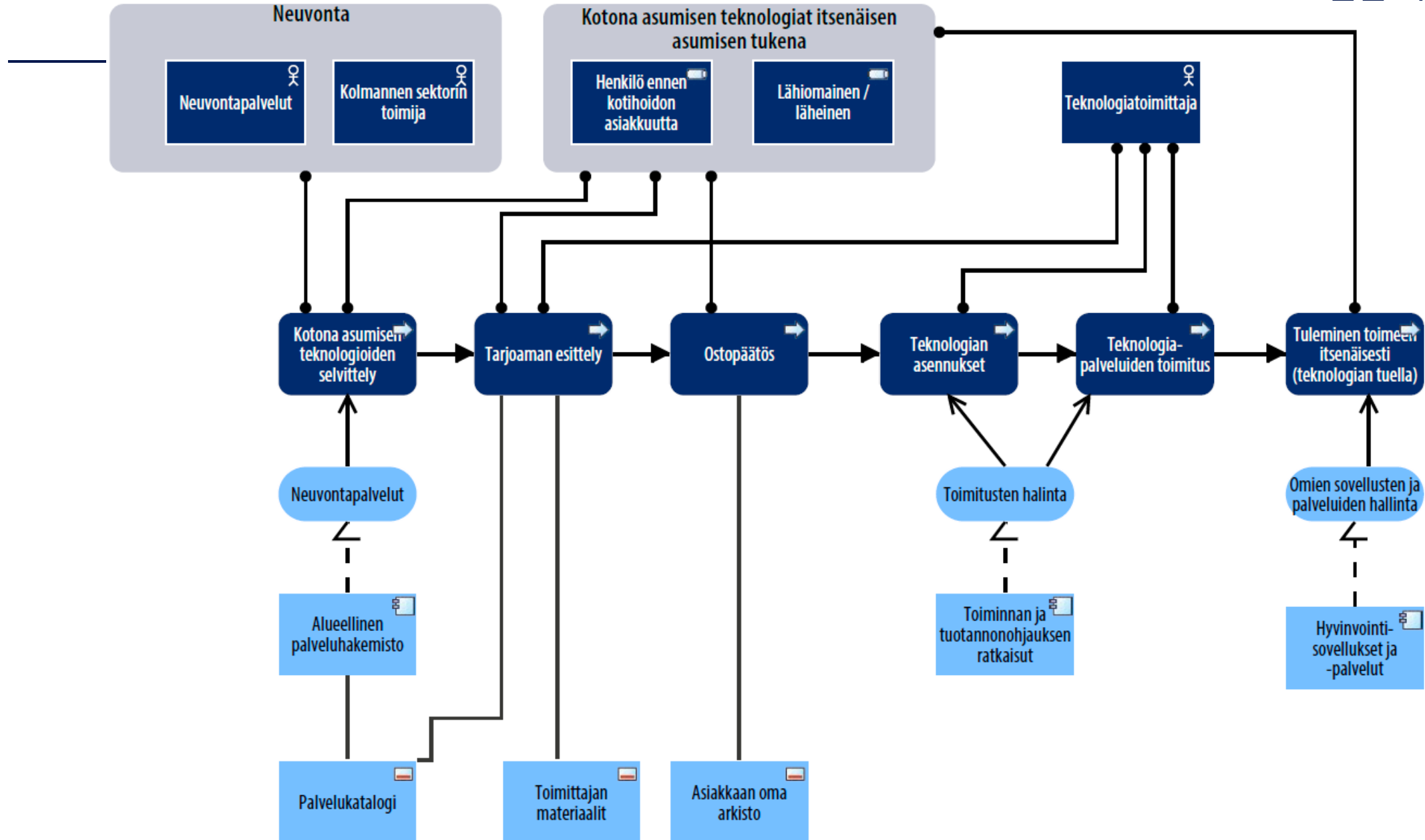

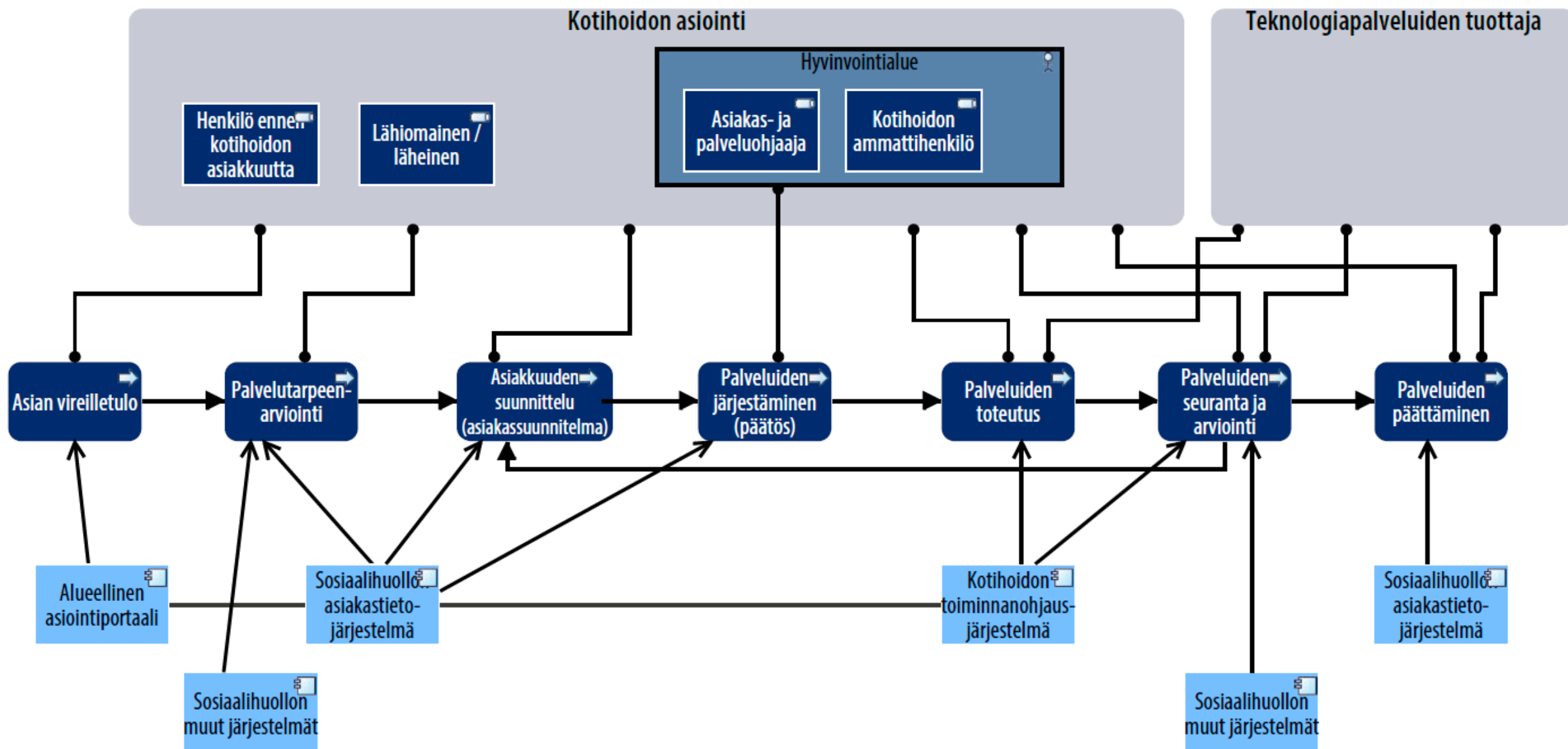
Kuvio 16. Järjestelmien välinen vuorovaikutus asiakkuuden aikana

Kuvio 17. Kerroskuva: Toimintakyvyn itsenäinen ylläpito

Kuvio 18. Kerroskuva: Kotihoidon asiakkuuden prosessi

Jatkotoimenpide-ehdotukset

Jatkotoimenpide-ehdotukset

- THL:n kansallinen ikäteknologiakoordinaatio vuosille 2024–2027
- Esiselvitys, jossa tunnistetaan hyvinvointialueiden tarpeet arkkitehtuurikehittämiselle, esim. tarvitaanko
  - syventäviä kansallisia arkkitehtuureja
  - sitovia rajattuja arkkitehtuureja joihinkin osa-alueisiin tai palveluihin
  - yhteisiä selvityksiä tai toteutuksia joistakin arkkitehtuurin palveluista
  - arkkitehtuurin laajentamista kattamaan ikääntyneiden yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen hoito, tai muut asiakasryhmät (esim. vammaiset henkilöt)
- Kansallinen arkkitehtuurivisio, jos halutaan painottaa kansallisia ratkaisuja teknologian käyttöönotossa, esimerkiksi
  - kansallinen laitekatalogi
  - kansallinen integraatiopalvelu Omatietovarannon suuntaan
  - kansallinen kehittäjäportaali
- Selvitys, miten optimoidaan siirtymä teknologian itsenäisestä käytöstä käyttöön asiakkaana palveluissa
  - Siirtymän haasteet liittyvät ainakin laitteiden yhteensopivuuteen, käyttöosaamisen siirtymiseen, vastuunjakautumiseen, resurssien puutteeseen ja markkinoiden ohjaamiseen
  - Keinoja tukea tarkoituksenmukaista siirtymää voivat olla esimerkiksi puolueettoman arviointitiedon hyödyntäminen, henkilökohtaisten tietojen hallinnan kehittäminen ja julkisen teknologiaratkaisujen korvattavuuskäytännön kehittäminen
  - Muut keinot, esim. kotitalousvähennys

Kiitos

---

marketta.niemela@nhg.fi

